

Отримано: 11 квітня 2019 року

Прорецензовано: 7 травня 2019 року

Прийнято до друку: 23 травня 2019 року

e-mail: NataStetsenko@ukr.net

iyakushenko@i.ua

DOI: 10.25264/2519-2558-2019-6(74)-183-186

Стеценко Н. М., Якушенко І. О. Використання англomовної преси з метою формування навичок самостійного читання у студентів технічних університетів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2019. Вип. 6(74), червень. С. 183–186.

УДК 378.091

Стеценко Наталія Миколаївна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов, Херсонський національний технічний університет
Якушенко Інна Олександрівна,
викладач кафедри іноземних мов, Херсонський національний технічний університет

ВИКОРИСТАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПРЕСИ З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОГО ЧИТАННЯ У СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

У статті розглядаються організаційно-методичні підходи щодо навчання самостійного читання автентичної англomовної преси студентів технічних університетів, перераховуються переваги використання автентичних англomовних газет, а також вказуються труднощі під час читання автентичного газетного тексту. Для успішного навчання пропонується загальна модель самостійного читання як єдина система та перераховуються її складові. Висвітлюються основні фактори, що сприяють успішному використанню газетних текстів для навчання в аудиторії. Наводиться приклад розробленої авторами системи вправ, що спрямовані на формування умінь самостійного читання автентичного газетного тексту і ґрунтуються на принципах організованості, системності та інтересів студентів.

Ключові слова: організаційно-методичні підходи, автентична англomовна преса, самостійне читання, система вправ.

Natalia Stetsenko,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Foreign Languages,
Kherson National Technical University
Inna Yakushenko,
Teacher of the Department of Foreign Languages, Kherson National Technical University

THE FORMATION OF INDEPENDENT READING SKILLS OF STUDENTS OF TECHNICAL UNIVERSITIES THROUGH THE ENGLISH-LANGUAGE PRESS

The article describes organizational and methodological approaches to teaching independent reading of the authentic English-language press of students of technical universities. A number of studies of national and foreign scientists as for the use of the mass media for the independent consumption and its influence on students during the last period were analyzed in detail. Advantages of using of authentic English newspapers are listed, as well as difficulties in understanding of an authentic newspaper text are given to be taken into account by a teacher during the choice of materials for independent reading. The notion of independent reading as the basis of communicative and intellectual needs is defined, the importance of the motivated basis of independent reading is stressed and its types are stated. In order to succeed in teaching its general model as a complete system and its components are proposed, also the place of a teacher as a positive motivator for students in the process of independent reading is distinguished. Main factors contributing successful use of newspaper text with the suggested set of exercises aimed at forming independent reading skills of students is given. The article reveals the ways of implementing student training for independent reading through the English press based on organization, consistency and student's interests.

Key word: organizational and methodological approaches, authentic English-language press, model of independent reading, set of exercises, forming independent reading skills.

Актуальність дослідження. Метою сучасної системи вищої освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних працювати в умовах євроінтеграції та ефективно взаємодіяти з колегами з інших країн. Саме тому оволодіння іноземною мовою у неможливо вищому навчальному закладі розглядається сьогодні як оволодіння компонентом комплексної професійно орієнтованої підготовки випускників.

За період навчання в університеті студенти здобувають відповідний рівень професійної компетенції, в основі якої лежать знання, навички та уміння, що відповідають кваліфікаційним характеристикам фахівців певного профілю. Отримані іноземні комунікативні уміння та навички мають забезпечити готовність випускників до іноземного професійного спілкування. Тому доцільно розглядати підготовку з іноземної мови як формування у студентів здатності до іноземного опосередкованого (читання та письмо) і безпосереднього (усне мовлення) спілкування у конкретних професійних, ділових, наукових сферах і ситуаціях.

Постановка проблеми. Одним з ефективних шляхів підвищення якості іноземної підготовки є використання сучасних автентичних текстів. Оригінальний матеріал надає широкі можливості для навчання різним видам мовленнєвої діяльності: читанню, говорінню, письму.

Крім того, робота з автентичними текстами сприяє розвитку у студентів критичного мислення та універсальних навчальних дій, а також являє собою актуальний і цікавий матеріал для вивчення, оскільки створює відчуття залучення до природного мовного середовища. Такими автентичними текстами можуть бути матеріали періодичної преси, що дозволить також ознайомити студентів із культурою країни, стереотипами поведінки, та процесами, що відбуваються в суспільстві у наш час.

Однак, робота з газетними матеріалами на заняттях з іноземної мови досить часто перетворюється на стандартний процес читання, перекладу і відповідей на запитання. Такий підхід не дозволяє у повній мірі використати можливості матеріалів ЗМІ для опанування студентами актуальної суспільно-політичної та професійної лексики, формування і розвитку у них мовленнєвих навичок.

Таким чином постає проблема пошуку нових шляхів і підходів до організації роботи з англомовною пресою та формування у студентів технічних університетів інтересу до самостійного читання англомовних газетних статей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання використання засобів масової інформації останнім часом активно досліджуються вітчизняними і зарубіжними вченими, методистами. Вплив ЗМІ на студентство розкрито у роботах С. Абдокова; на формування політичної культури молоді у дослідженні Г. Амінева. Форми і методи роботи з газетними матеріалами висвітлено у працях Н. Баранової, Д. Малявіна, М. Латушкіної, С. Розена, С. Тер-Мінасова, О. Фрейдліна та ін. Зарубіжний досвід роботи з періодичною пресою систематизовано у статті Г. Чередніченко, Л. Шапран, Л. Куниці. Низка наукових і методичних праць зарубіжних вчених (Jarek Kraika, Stefan Batory, Danny Brassell, B. Daly, Gareth Rees, Premakumari Dheram, James Andrew Farmer, P. Grundy, Dawn Little, Adam Mickiewicz, Nitya Rany, D. Reach, P. Sunderson, Clare Wardman) присвячені організації роботи з газетними статтями.

Однак, питання підготовки студентів до самостійного читання англомовних статей з метою отримання інформації і розвитку іншомовної компетенції не знайшли широкого висвітлення.

Мета статті – розкрити організаційно – методичні підходи до навчання студентів технічних вишів самостійного читання сучасної англомовної преси.

Виклад основного матеріалу. Широко відомо, що робота з газетою є складовою навчання іноземної мови. Інтерес до газетного тексту зумовлений наступними факторами:

1. Газета є доступним матеріалом для навчання.
2. Газета містить автентичний матеріал, що зумовлює її цінність і практичну значущість.
3. Газета містить велику кількість різноманітних текстів і мовленнєвих стилів, що не дуже часто можна зустріти у звичайних навчальних збірниках. Газета забезпечує читача різноманітними варіантами писемної англійської, що важливо для студентів під час вивчення мови.

Крім того, газета містить безліч різноманітних сюжетів, що робить її цікавою для студентів з різними інтересами.

Можна говорити про дві групи газет англійською мовою: ті, що випускаються в Україні (Kyiv Post, What's on, Lviv Today, Ukrainian Journal, Ukraine Business Online), і ті, що випускаються безпосередньо в англомовних країнах. На нашу думку, для навчання студентів можна обирати такі англомовні видання Великої Британії і США, як The Independent, The Times, The Guardian, The Observer, The Financial Times, The New York Times, The Washington Post, The International Herald Tribune та ін. У всіх друкованих зарубіжних ЗМІ є однойменні сайти в інтернеті, де представлено он-лайн версії видань. Це значно спрощує пошук і доступ до найсвіжіших новин і публікацій.

Використання автентичних англомовних газет має низку переваг:

1. Вони публікують актуальну інформацію, надають аналіз подій, що підвищує навчальну мотивацію студентів.
2. Оригінальна газетна стаття є неадаптованим текстом. Як зазначає В. Кук “зрозуміти, що ви вмієте читати текст, створений для носія мови, є мотивуючим способом роботи з “реальним” текстом, що дозволяє студентам читати більш впевнено та інтенсивно за межами аудиторії” [5].
3. Текст газетної статті містить велику кількість частотних лексичних і синтаксичних одиниць, знайомство з якими розширює словниковий запас.

Усі ці фактори впливають на формування у студентів інтересу до самостійного читання англомовної преси.

Самостійне читання являє собою самостійну діяльність, в основі якої лежить комунікативно-пізнавальна потреба. Для того, щоб потреба привела до виникнення діяльності самостійного читання, необхідно мати мотив, що відповідає потребі і спрямовує діяльність студента у цьому процесі. Мотиваційну основу самостійного читання складає сукупність внутрішніх і зовнішніх мотивів. Внутрішні представлені інтересом до інформації, що міститься в тексті та бажанням отримати цю інформацію. Зовнішні мотиви пов'язані з професійними інтересами студентів, можливістю подальшого використання отриманої під час самостійного читання інформації, у майбутній професійній діяльності.

Дослідники визначають загальну модель самостійного читання, що являє собою єдину систему і складається з трьох фаз: передчитання (передтекстовий етап) – безпосередньо читання (текстовий етап) – пост фаза (післятекстовий етап).

На першому етапі відбувається відбір матеріалу для читання, формуються цілі читання, що впливають на характер і напрямок пошуку матеріалу для читання.

На основному етапі здійснюється процес читання, що являє собою сприйняття, смислово переробку і розуміння прочитаного.

На третьому етапі відбувається оцінка прочитаного, що визначає тенденцію подальшого відбору матеріалу для читання.

Важливою характеристикою самостійного читання є те, що це читання за власною ініціативою. Студент має сам визначити цілі читання і засоби досягнення цих цілей

Однак, допомогти йому у цьому має викладач. Саме він може сформувати позитивну мотивацію і активне ставлення до процесу самостійного читання. Адже в роботі з англомовною пресою необхідно врахувати специфіку організації газетного тексту, функціональні особливості мови газети, що можуть викликати труднощі під час самостійного читання.

Аналіз показує, що такі мовленнєві явища, представлені у сучасних англомовних газетах, можуть викликати у студентів значні ускладнення у розумінні тексту:

1. Мовний матеріал. Автентичний газетний текст поряд з нейтральною і повсякденною лексикою, може містити ідіоми, метафори, епітети, розмовні слова і фрази, сленг, а також політичні терміни, професіоналізми, кліше, що здатні викликати труднощі у студентів.

2. Структура речень. Емоційність газетних текстів зумовлена функцією впливу та переконання, і досягається вона через використання особливої лексики, стилістичних і синтаксичних прийомів. Складні синтаксичні конструкції можуть викликати у студентів труднощі у встановленні зв'язку між частинами складного речення.

3. Газетний заголовок. Труднощі розуміння заголовку статті пов'язані з використанням різноманітних лінгвістичних засобів. Заголовок у стилі формі має інформувати про основну тему статті і зацікавити читача. Саме для цього використовується особливий набір стилістичних і синтаксичних прийомів, що можуть викликати труднощі у студентів.

Найбільш часті мовленнєві явища, що зустрічаються у газетних заголовках такі: ідіоми, порівняння, гра слів, метафора.

4. Особливі труднощі викликають розуміння реалій, тобто явищ дійсності, що притаманні суто даній країні. Вони можуть бути пов'язані з фактами національної історії, традицій, культури; іменами відомих особистостей цієї країни тощо. Ці реалії є складовою частиною так званих фонових знань, що є необхідними для розуміння тексту.

Усі ці труднощі мають бути враховані під час добору викладачем газетних текстів для формування умінь самостійного читання. Обираючи текст, слід пам'ятати про такі важливі питання:

1. Чи буде даний текст цікавим для студентів?

2. Чи відповідає матеріал наявному рівню знань студентів (про світ, соціокультурні, предметно-специфічні знання)?

Якщо відповідності між матеріалами тексту і знаннями студентів немає, то це може викликати розчарування і знизити інтерес до читання англійських газет.

3. Чи відповідають матеріали мовному рівню студентів? Якщо газетний матеріал буде дуже складним для розуміння, то студенти швидко втратять до нього інтерес. Тому викладач має враховувати цей фактор, а для полегшення розуміння тексту необхідно у процесі роботи над ним пропонувати студентам завдання, з якими вони можуть легко впоратися.

Науковці виділяють основні етапи, що сприяють успішному використанню газетних текстів в аудиторії з метою формування умінь самостійного читання:

1. Підготовчий етап.

2. Добір матеріалу.

3. Продумування завдань.

4. Перероблення матеріалу.

Підготовчий етап включає ознайомлення студентів з текстом до заняття з метою роботи з незнайомими словами, у т.ч. із словником; повідомлення назви матеріалу, бесіда із студентами на тему, що відображена у статті, обговорення ілюстративного матеріалу, визначення і запис на дошці ключових слів з метою активізації мислення студентів.

Під час безпосередньої роботи з текстом необхідно пояснити значення слів, що викликають у студентів найбільші труднощі; зосередити увагу на розумінні матеріалу в цілому.

Важливим фактором успішної роботи з газетним матеріалом є детальна розробка завдань до тексту. Навіть складний текст може бути зрозумілим, якщо розроблені завдання відповідають рівню знань студентів.

Для ефективного здійснення діяльності самостійного читання у студентів також мають бути сформовані такі уміння:

– Загальні: уміння працювати із структурними елементами газетного тексту; уміння цілепокладання; прогностичні уміння.

– Специфічні: уміння актуалізувати фонові знання; уміння визначати структуру газетного тексту; уміння визначати стратегію читання відповідно до мети читання; уміння ігнорувати незнайомі слова без шкоди для розуміння; уміння здогадуватися про значення незнайомого слова [1].

Враховуючи усі перелічені фактори, нами було розроблено низку занять, що спрямовані на формування у студентів умінь самостійного читання англійських газетних текстів. Наводимо приклад однієї такої розробки.

В основу заняття було покладено статтю з газети The New York Times “Video Games Are a Waste of Time? Not for Those With E-sports Scholarships” By Arielle Dollinger, Nov.2, 2018. Повний текст статті можна знайти за посиланням <https://www.nytimes.com/2018/11/02/education/learning/video-games-esports-scholarships.html>

Студентам були запропоновані наступні завдання на різних етапах роботи з текстом статті.

Передтекстовий етап. Before you read

Activity 1. Look at the photos of the people. Who do you think these people are? Where are they? What are they doing? What devices can you see? What are their emotions?

Activity 2. Read the title of the article and answer its question. Explain in your own words the meanings of “e-sports” and “e-sports scholarship”.

Текстовий етап. Reading

Activity 3. Read the article without a dictionary and match the word – combinations in column A with the definitions in column B.

A	B
1) live – stream	A engage in a contest with
2) compete in a scrimmage	B an effort to do something in the sport industry
3) team environment	C tuition fee
4) athletic endeavor	D exercise
5) tuition coverage	E transmit or receive live video and audio coverage of (an event) over the Internet.
6) try out for	F external conditions in which people work
7) workout	G undergo a test

Післятекстовий етап. Speaking

Activity 4. Answer the following questions.

1. Can multiplayer video games be played with spectators?
2. What do video gamers compete towards?
3. What countries are multiplayer video games played?
4. Where do e – sports have place in higher education?
5. How are video games characterized in the collegiate sphere?
6. What features are involved in teaching e-sports?
7. What is the gamer stereotype?
8. What bodies control and organize e – sports programs?
9. Can schools change the rules of getting the scholarship?

Activity 5. List pros and cons of playing video games.

Activity 6. Explain why video games have become a gateway to college scholarship money.

Activity 7. Prove that playing video games is an athletic endeavor.

Activity 8. State the challenge of e – sports recruitment.

Activity 9. Prove that e – sports scholarships have different directions in the gaming industry.

Activity 10. Explain the approach of the Silicon Valley school towards e – sports scholarship.

Проведені таким чином заняття викликали у студентів цікавість до читання англomовної періодики. Вони самостійно знаходили статті, пропонували їх для читання своїм однокурсникам; ділилися прочитаною інформацією під час навчальних занять.

З метою надання допомоги і перевірки результатів читання студентам було запропоновано вести читацькі щоденники, де вони записували незнайомі слова, ідіоми, розмовні фрази тощо; писали за зразком анотації на прочитані тексти, формулювали питання тощо.

Читання в цілому, і самостійне читання, зокрема – це індивідуальний процес. Суб'єкт самостійного читання здійснює свою діяльність в умовах, коли він знаходиться на одинці з текстом. Тому викладачеві важливо дотримуватися основних організаційно-методичних факторів, що зумовлюють успішність формування умінь самостійного читання англomовної преси. Враховуючи наведений вище аналіз, такими факторами є:

– правильна добірка текстів для самостійного читання, що відповідають реальним інтересам студентів та їх потребам;

– адекватно складені завдання до текстів, що стимулюють пізнавально-комунікативну діяльність студентів і забезпечують їх активне залучення до самостійного читання;

– методично продумане керівництво викладача процесом самостійного читання, що передбачає актуалізацію фонових знань та підвищення мотивації до самостійного читання.

Таким чином, підготовка студентів до самостійного читання англomовної преси має носити організований, системний характер і спиратися на інтереси студентів.

Подальшого дослідження потребують питання організації контролю і перевірки результатів самостійного читання англomовних статей з метою виявлення рівня розуміння прочитаного і володіння стратегією самостійного читання.

Література:

1. Ирфан Тосунжуоглу Методические рекомендации по обучению студентов самостоятельному чтению современных британских газет. URL: http://journals.manas.edu.kg/mjst/oldarchives/Vol05_Issue10_2004/354.pdf (дата звернення 25.03.2019).

2. Ісаєва І.Ф., Сабанська Н.М. Газета на занятті з іноземної мови як засіб формування професійної іншомовної комунікативної та соціокультурної компетенції майбутніх офіцерів-прикордонників. *Збірник наукових праць національної академії державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки*. Хмельницький, 2015. № 2. С.107–120.

3. Приходько О. О. Формування іншомовної професійної читацької компетентності майбутніх інженерів у технічному ВНЗ. *Науковий часопис. Серія 5 «Педагогічні науки: реалії та перспективи»* (Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова). Київ, 2018. Вип. 60, Т. 2. С. 89–94.

4. Чердніченко Г. А., Шапран Л. Ю., Куниця Л. І. Методика роботи з періодичною пресою у процесі вивчення іноземної мови. *Викладання мов у вищих закладах освіти*. 2011. № 18. С. 283–291.

5. Rees G. Using news articles. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/using-news-articles> (дата звернення: 30.03. 2019).